

Звіт за результатами моніторингу стану організації дистанційного навчання в закладах загальної середньої освіти Чернівецької області

Відповідно до плану роботи управління Державної служби якості освіти у Чернівецькій області (далі – Управління), затвердженому Головою Служби Русланом Гураком 13 січня 2023, наказу управління від 05.05.2023 №29 «Про проведення підготовчого етапу моніторингу стану забезпечення прав дітей на якісну освіту в умовах реалізації освітнього процесу з використанням технологій дистанційного навчання у закладах загальної середньої освіти Чернівецької області», наказу від 24.05.2023 року №30 «Про проведення практично-аналітичного етапу моніторингу стану забезпечення прав дітей на якісну освіту в умовах реалізації освітнього процесу з використанням технологій дистанційного навчання у закладах загальної середньої освіти Чернівецької області», Управління провело відповідний моніторинг.

Метою моніторингу було встановити стан організації освітнього процесу з використанням технологій дистанційного навчання у закладах загальної середньої освіти Чернівецької області загалом. Форми і методи моніторингу – безпосереднє одержання інформації від учасників дослідження (в електронній формі) за допомогою опитування (анкетування).

До вибірки було включено 16 закладів освіти з 11 територіальних громад (рис. 1.1).

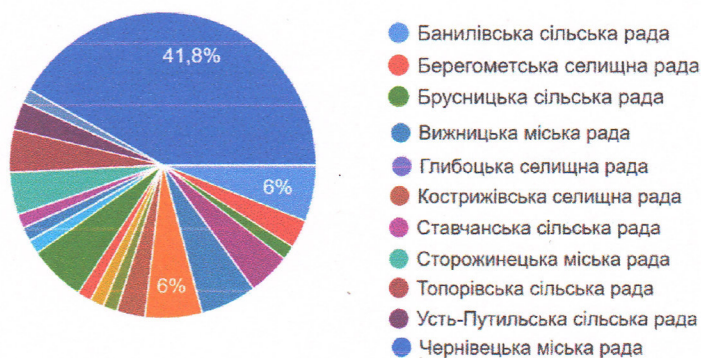

Рис. 1.1. Територіальна громада, де розташований заклад загальної середньої освіти (n=16)

За результатами онлайн опитування директорів ЗЗСО з'ясовано, що в 15 закладах освітній процес організовано у змішаному режимі (частина навчальних занять проводиться в очному форматі, частина з використанням дистанційних технологій навчання), а в одному – запроваджене лише дистанційне навчання (інституційна форма навчання з використанням дистанційних технологій навчання) (рис. 1.2).

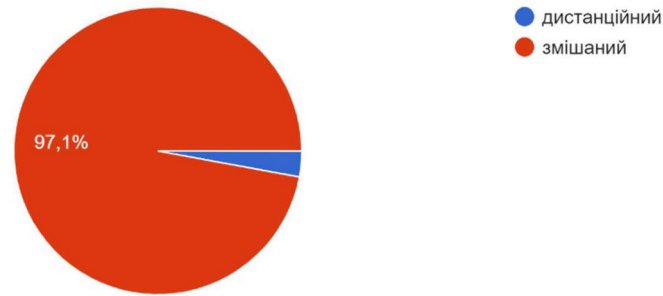

Рис. 1.2. Режим, у якому організований освітній процес в закладі загальної середньої освіти (n=16).

Відповідно до організаційної автономії, що гарантована закладам освіти державою, педагогічною радою та керівником запроваджено різні поєднання форматів навчання. Найбільше закладів (41,2%) переважно проводять синхронні навчальні заняття, а асинхронний режим застосовують лише для компенсації навчального часу, втраченого під час повітряних тривог; 35,3% шкіл всі заняття проводять в синхронному режимі, згідно з розкладом. В одному із закладів, що були долучені до моніторингу, використовують технології дистанційного навчання лише учні, що перебувають за кордоном. 14,7% закладів вказали, що виокремлюють «більш важливі» та «менш важливі» навчальні дисципліни: перші проводять в синхронному режимі, а другі в асинхронному. Ще два заклади вказали, що під час дистанційного навчання всі заняття проводять в асинхронному режимі (рис. 1.3).

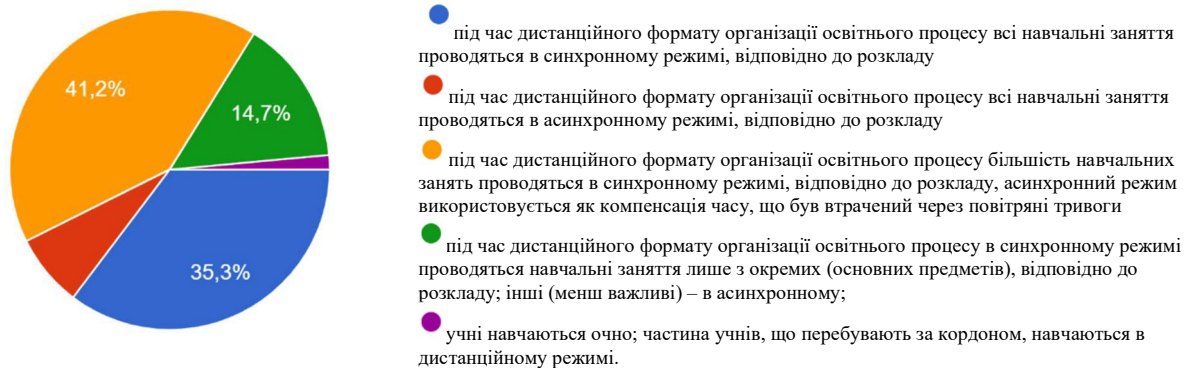

Рис. 1.3. Заклади загальної середньої освіти, що мають певні особливості організації освітнього процесу (n=16)

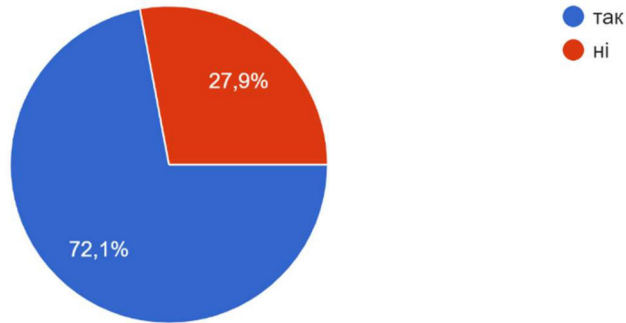

Рис. 1.4. Чи залежить проведення навчальних занять з окремих предметів у синхронному режимі від наявності в педагога технічних засобів (комп'ютера, ноутбука тощо)? (n=16)

Відповідно до рисунка 1.4, педагоги 72% закладів забезпечені технікою і мають можливість проводити заняття у синхронному режимі. На жаль, 28% педагогічних колективів змушені враховувати технічне оснащення педагогів при плануванні освітнього процесу з використанням технологій дистанційного навчання.

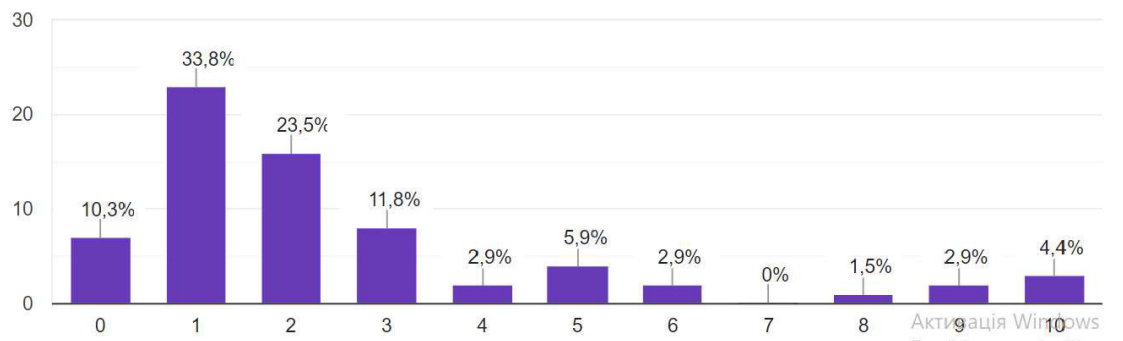

Рис. 1.5. Відсоток учнів, які не мають можливості (технічних, часових) навчатися в синхронному режимі (одиниця шкали відповідає 10%): (n=16)

На питання (рис. 1.5) про можливість здобувачів освіти приєднатися до навчання в дистанційному режимі, 57% директорів вказали на те, що до 20% учнів їхніх шкіл не мають таких можливостей. Інші відповіді вказують на те, що є заклади, де понад 20% дітей не приєднуються або не завжди приєднуються до синхронних уроків.

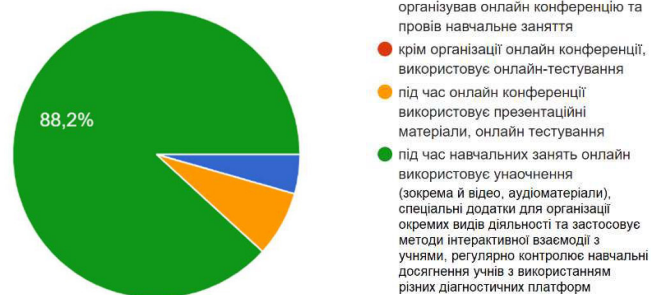

Рис. 6. Достатні організаційні умови для дистанційного навчального заняття на думку керівників ЗЗСО Чернівецької області: (n=16)

На думку директорів ЗЗСО, якісне дистанційне заняття у синхронному режимі передбачає використання різноманітних педагогічних технологій. Водночас один з керівників вважає, що організація онлайн конференції вже є достатньою умовою, а інший – що презентаційні матеріали та тестування в онлайн режимі є хорошим підходом.

Результати опитування педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти Чернівецької області щодо особливостей організації навчання з використанням дистанційних технологій навчання

У моніторинговому дослідженні взяли участь 382 педагога 16 закладів загальної середньої освіти 11 територіальних громад. Майже половину педагогів становили вчителі Чернівецької територіальної громади (рис. 2.1).

Рис. 2.1. Територіальна громада, де розташований заклад загальної середньої освіти, в якому працюють педагогічні працівники (n=382)

Переважна більшість вказали, що режим роботи їхнього закладу можна назвати змішаним (рис. 2.2).

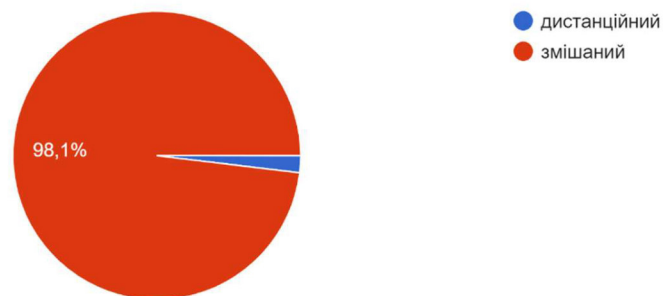

Рис. 2.2. Режим, у якому організований освітній процес в закладі загальної середньої освіти (n=382)

Учасники моніторингового дослідження працюють в усіх ланках повної загальної середньої освіти (рис. 2.3).

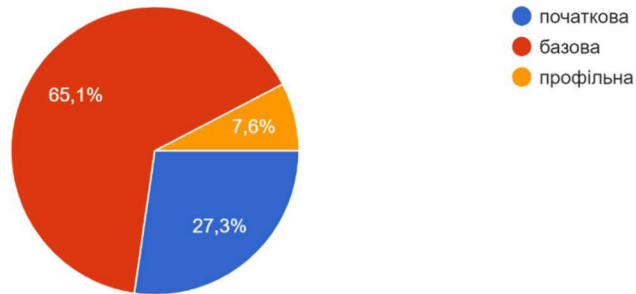

Рис. 2.3. Рівні загальної середньої освіти, в яких працюють педагоги (n=382)

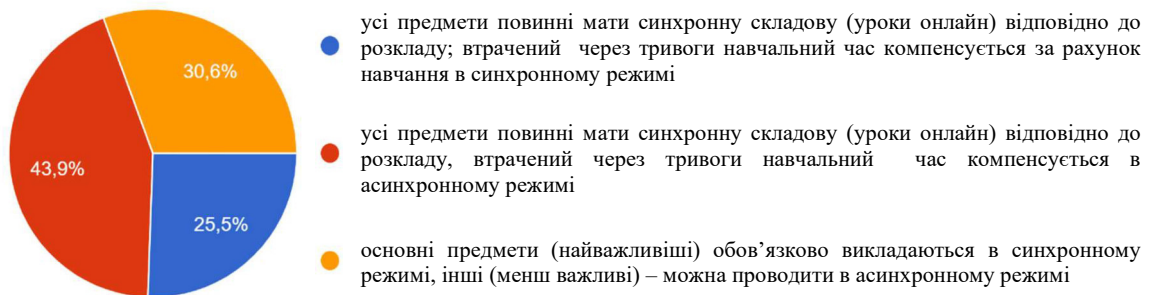

Рис. 2.4. Прийнятні, на думку педагогів, форми організації навчальних занять у дистанційному форматі (n=382).

На питання про прийнятні форми організації дистанційних навчальних занять переважна більшість педагогів (69%) вказали, що всі навчальні заняття з усіх предметів повинні проводитися у синхронному режимі, а третина (31%) – у синхронному режимі можуть проводитись лише навчальні заняття з «важливих» предметів (рис. 2.4). Частка педагогів, які виокремлюють «важливі» та «неважливі» предмети, вдвічі більша, ніж кількість керівників, що притримуються такої думки.

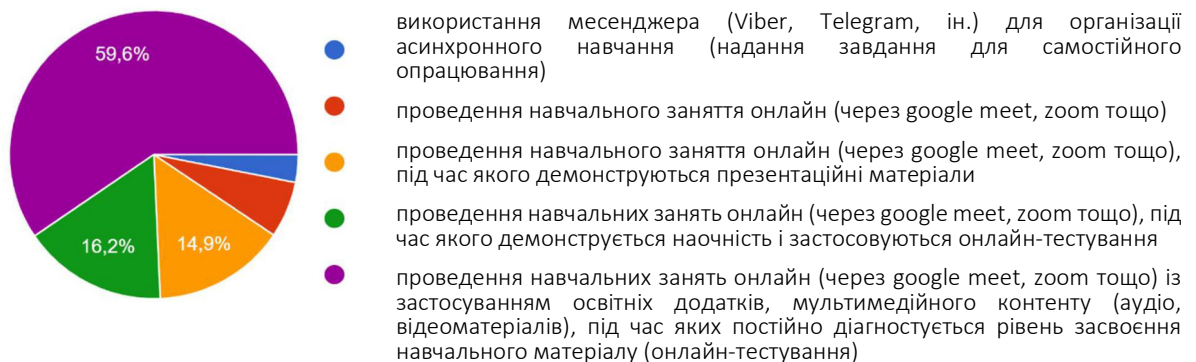

Рис. 2.5. Цілком достатнім для організації навчання учнів з використанням технологій дистанційного навчання, на думку педагогів, є такі методичні прийоми (n=382).

Більше половини (60%) педагогів вважають, що здійснення дистанційного навчання передбачає використання різноманітних

Продовження додатка педагогічних онлайн технологій, а онлайн заняття є обов'язковою формою. Водночас педагогів, що притримуються такої думки, значно менше, ніж директорів (82% відповідно). Водночас загалом кількість педагогів, що бачать сучасне навчальне заняття з використанням дистанційних технологій навчання як заняття, на якому використовуються різні методи, прийоми, технології тощо, є позитивною тенденцією. Незначна частка вчителів відповіли, що асинхронних занять цілком достатньо, а 10%, що достатньо організувати відеоконференцію для учнів (рис. 2.5).

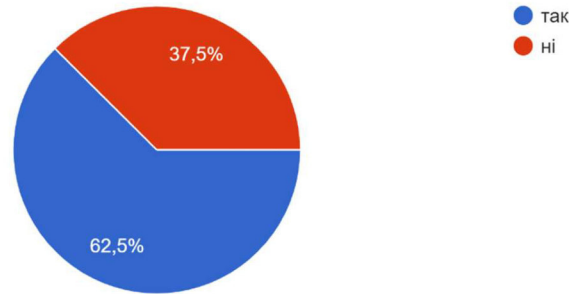

Рис. 2.5. Оцінювання педагогами якості дистанційного режиму навчання у порівнянні з очним форматом (за відповідями на питання «Чи дистанційна освіта за наявних умов завжди гірша, ніж очне навчання?» (n=382).

Більше половини учителів – учасників опитування вважають, що дистанційна освіта завжди гірша, ніж очна (рис. 2.5).

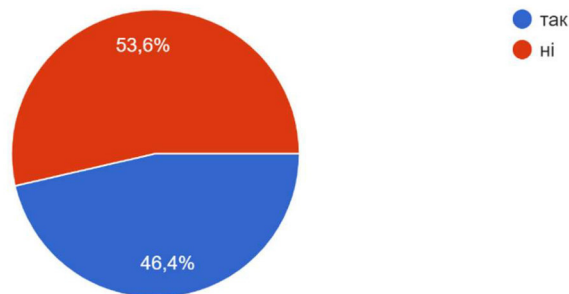

Рис. 2.6. Думка педагогів щодо можливості компенсації освітніх втрат, що виникли під час карантину та воєнного стану (n=382).

Серед учасників опитування можливість компенсації освітніх втрат, які сформувались за період карантину та воєнного стану, позитивно оцінили менше половини респондентів – 46% (рис. 2.6). Педагоги під час опитування називали різні способи подолання таких втрат (таблиця 2.1.).

Таблиця 2.1.

**Можливості та способи надолуження освітніх втрат, на думку вчителів
(139 відповідей).**

п/п	Спосіб подолання освітніх втрат	Кількість відповідей
1	Додаткові оплачувані заняття	52

2	Скорочення навчальних програм	30
3	Організація виключно очного навчання	18
4	Ущільнення програмного матеріалу	10
5	Самостійна робота учнів	10
6	Неможливо надолужити втрачене	12

Можливими способами надолуження освітніх втрат учителі вважають (таблиця 2.1.) додаткові оплачувані заняття, скорочення освітніх програм, організацію очного навчання. Незначна частка вчителів вказала серед способів подолання освітніх втрат самостійну роботу та ущільнення навчального матеріалу; ще частина вчителів вважає, що освітні втрати надолужити не можливо.

Результати опитування батьків здобувачів освіти закладів загальної середньої освіти Чернівецької області щодо особливостей організації навчання з використанням дистанційних технологій навчання

Опитуванням було охоплено 624 респонденти, діти яких навчаються в усіх ланках освіти 16 закладів освіти Чернівецької області 11 територіальних громад (рис. 3.1).

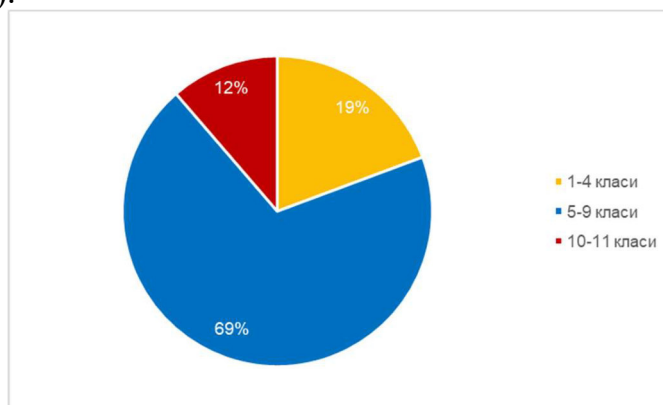

Рис. 3.1. Рівень загальної середньої освіти, на якому навчаються здобувачі освіти, батьки яких взяли участь в опитуванні (n=624).

Батьки, що мають двоє і більше дітей, що навчаються в одному закладі, заповнювали одну анкету на кожну дитину.

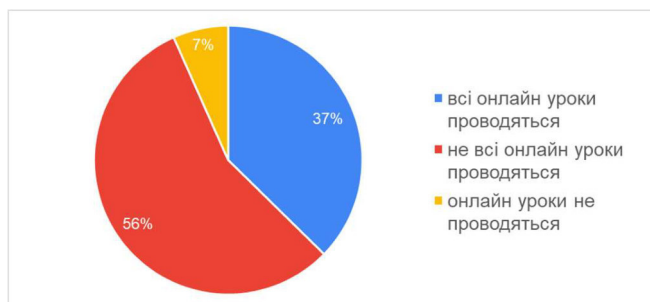

Рис. 3.2. Проведення навчальних занять у синхронному режимі під час організації освітнього процесу з використанням дистанційних технологій на думку батьків (n=624).

Згідно з опитуванням батьків, лише в 37% закладів освіти, що брали участь в моніторингу, проводяться всі онлайн уроки; трохи більше 56% батьків вказують, що навчальні заняття проводяться в онлайн режимі, проте не всі; а 7% зазначили, що онлайн заняття взагалі не проводяться.

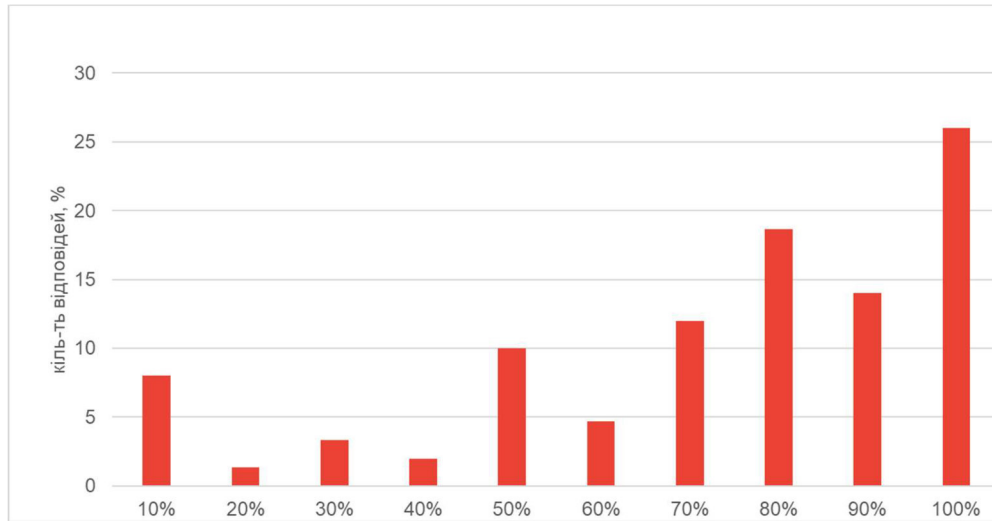

Рис. 3.3. Частка уроків, що проводяться в синхронному режимі на думку батьків (n=624).

Майже 40% учасників освітнього процесу стверджують, що в їхньому закладі, за умови дистанційного навчання, проводяться всі онлайн уроки. Близько 30% батьків вказують, що менше половини навчальних занять проводяться в онлайн форматі (рис. 3.3).

Аналіз результатів опитування батьків засвідчив, що в жодному закладі не проводяться всі навчальні заняття в онлайн форматі.

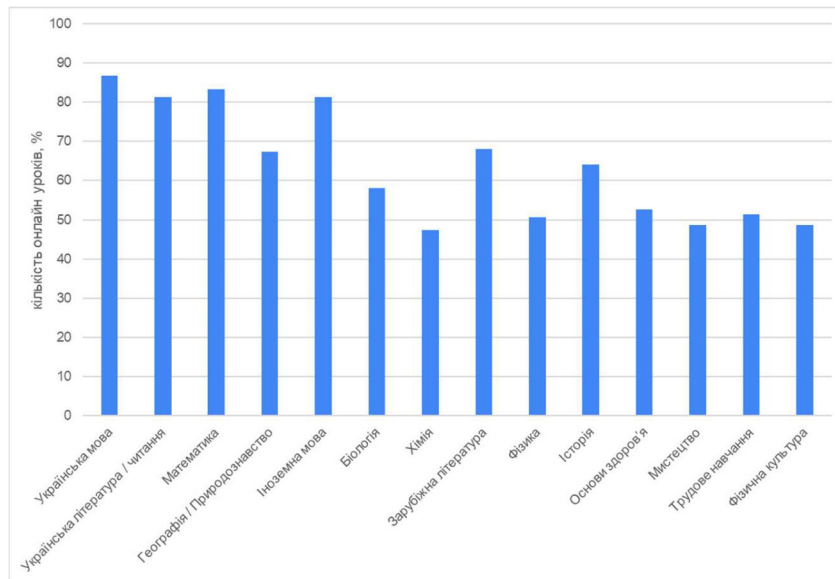

Рис. 3.4. Предмети, навчальні заняття з яких проводяться на думку батьків найчастіше (n=624).

Серед навчальних предметів найчастіше в онлайн форматі проводяться навчальні заняття з предметів українська мова й українська література, математика та іноземна мова. Найрідше в синхронному режимі вчителі проводять хімію. «Менш важливими» (згідно з опитуванням вчителів) є також фізика, трудове навчання, мистецтво, фізична культура (рис. 3.4).

Рис. 3.5. Технічні засоби, які учні використовують для відвідування онлайн навчальних занять (n=624).

При аналізі якості дистанційного навчання необхідно зважати на технічне забезпечення школярів. Згідно зі свідченнями батьків, половина учнів користуються смартфоном, а 17% свій гаджет ділять з іншими членами родини. Отже, лише половина учнів може вважатись забезпеченою технічними умовами на достатньому рівні (рис. 3.5).

На думку батьків, онлайн уроки, що організовані педагогами, у переважній більшості випадків проводяться повноцінно, відповідно розкладу. Водночас 10% відповідей вказують на зворотнє, а 7% батьків відзначили, що вчителі органівують онлайн зв'язок із дітьми лише для надання домашніх завдань (рис. 3.6).

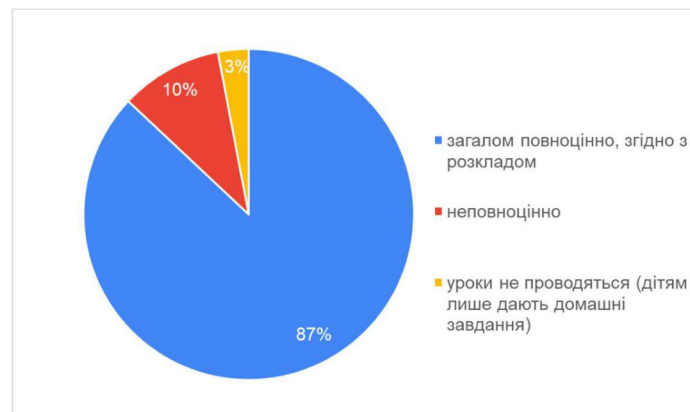

Рис. 3.6. Особливості проведення навчальних занять в синхронному режимі, на думку батьків (n=624).

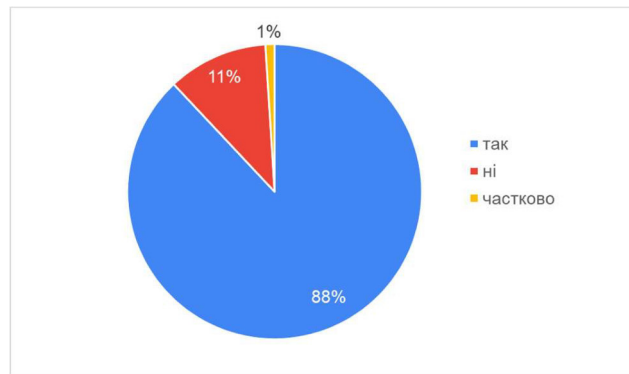

Рис. 3.6. Ставлення батьків (задоволені/незадоволені) до організації навчальних занять під час дистанційного навчання (n=624).

Згідно з рисунком 3.6, переважна більшість батьків задоволені організацією дистанційного навчання, 11% частково задоволені, а 1% не задоволені.

Водночас третина респондентів дали відповідь на відкрите питання про способи покращення якості дистанційного навчання (таблиця 3.1). Майже половина з тих, хто надав свою відповідь, стверджують, що для покращення навчання необхідно перейти на роботу офлайн. Ще 15 та 10 відсотків батьків називають як спосіб підвищення якості дистанційного навчання відповідальне ставлення до роботи вчителів та забезпечення їх комп'ютерною технікою відповідно.

Таблиця 3.1.

**Способи покращення якості дистанційного навчання, на думку батьків
(624 відповіді)**

п/п	Спосіб подолання освітніх втрат	Кількість відповідей
1	Запровадити очне навчання	46%
2	Вчителі повинні якісно проводити всі уроки	14%
3	Забезпечити вчителів технічним обладнанням	10%
4	Усе добре	10%
5	Покращити якість інтернету	10%
6	Спростити навчальні програми	5%
7	Збільшити тривалість уроку	4%
8	Зменшити тривалість уроку	1%

ВИСНОВКИ

Директори закладів загальної середньої освіти стверджують, що у 35% шкіл освітній процес з використанням дистанційних технологій навчання здійснюється з обов'язковим проведенням онлайн уроків (синхронний режим), ще у 40% випадків самостійна робота учнів (асинхронний режим) запроваджуються лише як компенсація навчального часу, що був втрачений через повітряні тривоги. Водночас лише 37% батьків учнів цих закладів свідчать, що всі навчальні заняття проводяться у синхронному режимі

Продовження додатка
відповідно до розкладу. Ще 25% батьків кажуть, що в онлайн режимі організовано менше половини навчальних занять.

Серед всіх навчальних дисциплін найчастіше в онлайн режимі проводяться українська мова та література, математика та іноземна мова (більше 80% відповідей батьків), а найменше (50% відповідей батьків) хімія, фізика, трудове навчання, мистецтво, фізична культура.

Переважає більшість директорів шкіл та 60% вчителів вважають, що повноцінне онлайн навчальне заняття передбачає використання різноманітних педагогічних технологій та ресурсів: освітніх додатків, мультимедійного контенту (аудіо, відеоматеріалів), онлайн-тестування тощо. Біля 10% вчителів вважають, що дистанційне навчання можна здійснювати лише асинхронно або достатньо організувати відеозв'язок із учнями. Батьки стверджують (10%), що уроки проводяться неповноцінно або зовсім не проводяться (3%).

72% директорів стверджують, що заклади забезпечені комп'ютерною технікою для організації дистанційного навчання, 28% - підлаштовують освітній процес під оснащення педагогів, а до 20% учнів, за їхніми спостереженнями, не виходять на онлайн уроки через відсутність відповідного пристрою. За свідченнями батьків, майже половина учнів для дистанційного навчання забезпечені лише смартфонами, а 17% ділять один гаджет з іншими членами родини.

На питання щодо способів покращення дистанційного навчання педагоги (20%) та батьки (46%) наголошують на необхідності організувати освітній процес лише в очному режимі. Подолати освітні втрати, що сформувались за час дистанційного навчання можна, на думку педагогів, через запровадження додаткових оплачуваних занять (50%), і ще 12% учителів стверджують, що це неможливо.